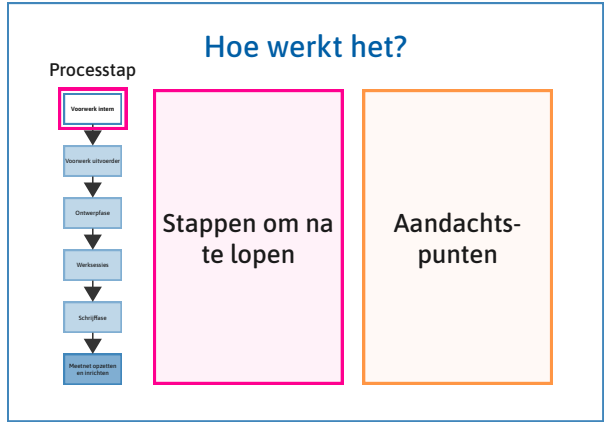
Checklist

Monitoring Omgevingscondities

Een checklist om het monitoringsplan en proces te controleren op volledigheid.

Deze checklist is een aanvulling op de handreiking.

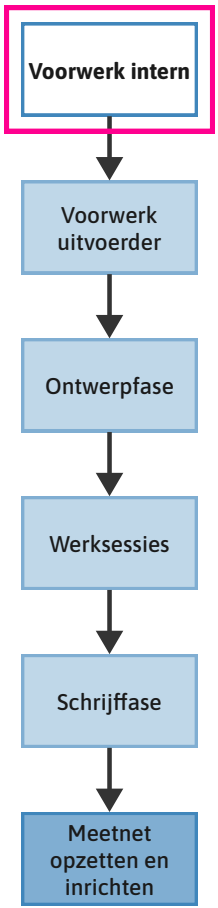

wing partner in ruimte en ontwikkeling

Programma Verbetering Natuurmonitoring
Beter inzicht in de VHR-doelen

Voorwerk intern

Processtap

Organisatie
- Projectleider
- Inzet beheerders
- AdviesUitvoerder/zelf doen
- Eisen wensen m.b.t. experts geformuleerd

Randvoorwaarden
- Doel vaststellen (systeemherstel)
- Beschikbaar budget
- Frequentie rapportage/evaluatie
- Detailniveau monitoring bepaald
- Doelen uit N2000 beheerplan

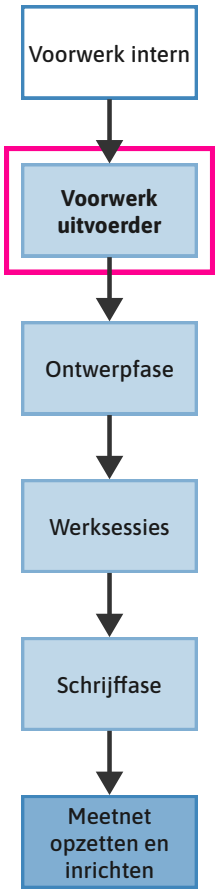
Documenten
- LESA van gebied/ deelgebieden
- Beheerplan
- Reeds aanwezige monitoring
- Herstelmaatregelen
- Uitgevoerde onderzoeken

Aandachtspunten
- Experts kunnen de beschikbare kennis uit de LESA goed vertalen naar systeemherstel en naar relevante indicatoren om dit te meten
- Al dan niet wachten op verbeterd N2000 beheerplan
- Visie op het gebied (huidige, toekomstige en gewenste locaties habitattypen)
- Kwaliteit LESA
  - Systeemfunctioneren
  - Verwachtingen ontwikkeling omgevingscondities
  - Zie webpagina's EA en BIJ12 over LESA
- Zonder LESA terugvallen op documenten om gebied te begrijpen
- Zijn ambities SMART* vastgelegd?

*Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Toetsbaar

Voorwerk uitvoerder

Processtap

Uitvoerderonderzoek systeem

- Doornemen gebiedsvisie in beheerplan
  - Systeemherstel
  - Drukfactoren
- Bestaande meetnetten en meetreeksen in beeld
- Eerder opgedane inzichten in beeld brengen
- Generieke, niet specifieke informatie uit Herstelstrategiën deel III en OBN-landschappen

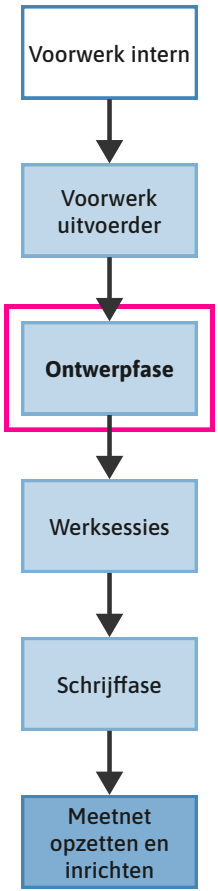
Aandachtspunten

(zie ook 'Voorwerk intern')

- Gebruik meest recente inzichten
- Aandacht voor de visie op het gebied voor zicht op de huidige, toekomstige en gewenste locaties van habitattypen en binnen welke termijnen
- Is LESA afwezig of onvoldoende, kijk naar:
  - Herstelstrategieën deel III
  - OBN-typologieën
  - Adviezen/expertsessie met TBO's en gebiedskenners
  - Vegetatiekarteringen en monitoringsdata
  - Ecohydrologische onderzoeksrapporten
  - Theorie over LESA
- Geeft de LESA voldoende inzicht om monitoring in te richten?
- Zijn de vaardigheden aanwezig?
- Afstemming met TBO's, provincie en waterschap om kennis aan te vullen

Ontwerpfase

Processtap

Ontwerpfase

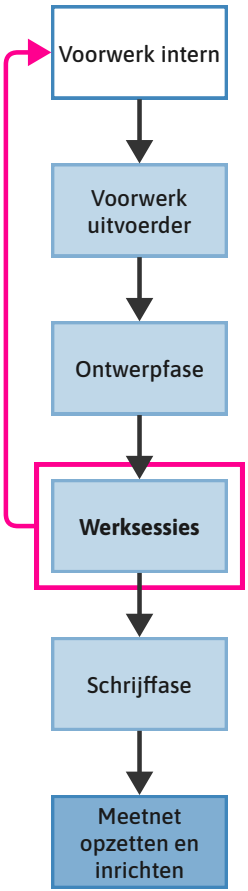
- Meetvragen concretiseren
- Indicatoren concretiseren
- Bijbehorende maatlatten selecteren
- Beoordelingscriteria van de maatlatten concretiseren

Aandachtspunten

- Meetvragen in relatie tot verwacht systeemherstel
- Meetvragen op processen die leiden tot gunstige condities
- Naslagwerk ‘Inventarisatie abiotische indicatoren en maatlatten’ (beschikbaar later in 2025)
- Gebruik visie in beheerplan: welke punten voor welk beoogd habitattype?

Werksessies

Processtap

Verfijnen ontwerpversie

- Voorstel meetvragen
- Indicatoren en methodieken
- Maatlatten en beoordeling
- Beperkingen data-analyse in kaart gebracht en besproken
- Indien nieuwe inzichten aanleiding geven: nieuwe iteratie (zie pijl)

Aandachtspunten

Bespreken ontwerpversie:

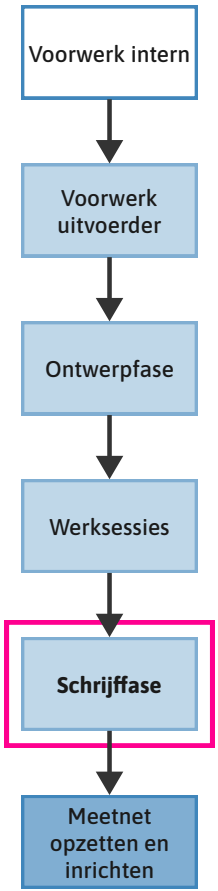
- Tijd nodig voor discussie over werking systeem
- Discussie waar meten en aantal meetpunten
- Check op indicatoren i.r.t. inzicht in systeem, standplaatsfactoren en/of drukfactoren
- Bestaande meetreeks heeft waarde, hierop aansluiten

Beoordeling:

- Hierover is nog veel discussie mogelijk. Later komt er een uniform landelijk beoordelingskader (Q3 – Q4 2026)

Schrijffase

Processtap

SMART* en concreet maken

- Effectieve meetvragen
- Meetlocaties
- Aantal meetpunten
- Indicator(en)
- Meetmethode(n) en –protocollen
- Beoordeling data en maatlatten
- Vertaling van meetniveau naar oordeel gebiedsniveau
- Hoe omgaan met deelsystemen

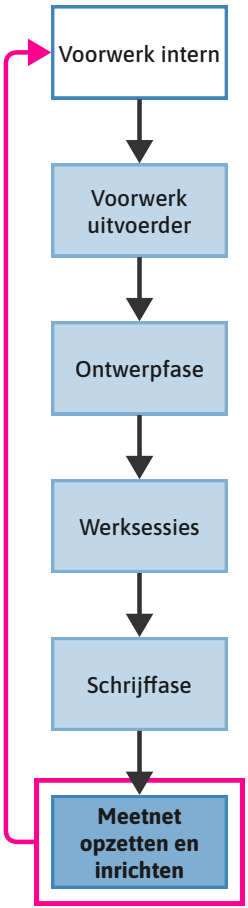
*Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Toetsbaar

Aandachtspunten

- Zijn aandachtspunten uit werksessie verwerkt?
- Check: nieuw/beter inzicht in het systeem, standplaatsfactoren, drukfactoren
- Voortouwnemer actief betrokken bij nemen beslissingen

Meetnet opzetten en inrichten

Processtap

Inrichten voorgestelde meetnet

- Projectleider VTN aanstellen
- Afstemmen eigenaars en beheerder in het gebied

Uitvoering van de monitoring

- Keuze maken zelf monitoring uitvoeren of advies. Uitvoerder betrekken?
- Bestaande monitoring uitbreiden?

Beoordeling, rapportage en evaluatie

- Frequentie beoordeling
- TBO's en beheerders betrekken
- Bijsturen meetplan (zie pijl) o.b.v. inzichten
- Inzichten gebruiken voor beheerplan, NDA, VHR (doelbereik)rapportages
- Eventuele externe communicatie (als hierover afspraken zijn in kader Programma Verbetering Natuurmonitoring)

Aandachtspunten

- Datamanagement, met welke oplossingen komt de Werkgroep Datamanagement en wanneer die in te zetten? NB: Programmalijn Data zorgt later voor een overzicht van landelijke centrale databases
- Evaluatie: is nodig om een 'minimale' kwalitatieve en kwantitatieve datareeks te krijgen om het systeem(herstel) te monitoren?